

Ἐκφ' οἵτις δὲ χωρὶς εἰδήσητεώς μου κατὰ δόλον ἐπαύσατο
γέμεσθαι, οὐ τῇ παραστατικῇ, ἀλλὰ εἰς τὸ ἐκδοῦναι
αὐτὸν τῇ περὶ κλοπῆς ἢ τῇ περὶ δόλου ἐνάγομαι.

ιζ. [Οὐλπ.] Ὁ τὸν δοῦλον χωλανθέντα ἢ τυ-
φλωθέντα παραστήσας ἐλευθεροῦται τῆς παραστα-
κῆς ἀγωγῆς· οὐτε γάρ διὰ τοῦ γενομένου ἐμποδίζεται
ἢ πρωτότινος ἀγωγῆς· περὶ δὲ τῆς ζημίας ἀδμόζει ἡ
ἔξι διμολογίας εἰς τὸ ἄπλον, ἔξι ἀρνήσεως δὲ εἰς τὸ
διπλον ἀγωγῆ.

*ιη'. Καὶ μετὰ τὸ λαβεῖν τὸ χρέος καλῶς ἀπαιτεῖ
ὅ δανειστής τὰ τοῦ χρέους ἄκυρα δικαιώματα κατε-
χόμενα πιού ἐτέφον πλὴν τοῦ χρεώστου.*

ιθ'. [Παῦλ. Τὸ εἰρημένον, ὅτι πᾶς ὡταν διαφέρει κινεῖ τὴν παραστατικὴν ἀγωγὴν, οὐ πρὸς τὰ ὄχηματα τοῦ νόμου δεῖ νοεῖν, ἀλλὰ τὴν ἔννοιαν· οὐτε γαρ ἐκ τούτον δύναται με δὲ ἀντίδικός μου ἀναγκάζειν προσφέρειν τὰ ὁμελοῦντα αὐτὸν δικαιώματά μου· οὐτε παιδευτής τὰ βιβλία μου, ἐφ' ὃ διὰ τῆς ἀναγνώσεως αὐτὸν ὠφελεῖθῆναι.

κ'. [Οὐδὲ π.] Τῶν δούλων πλημμελησάντων παραστατική ἀγωγὴ κινέται πρὸς τὸ βασανιζομένους αὐτοὺς ἐξεπεῖται τοὺς συνίστορας.

κα'. Ἐὰν δὲ ἀνὴρ πωλήσῃ τὴν δούλην τῆς γαμετῆς, δύναται δὲ ταῦτης νίδιος κλήρονομήσας τὴν μητέρου, φυινομένης μὲν αὐτῆς τῆς δούλης, κινεῖ ἄγωγήν την ἀπαιτοῦσαν τὸ ἴδιον πρᾶγμα· κοινοπομένης δὲ, τὴν περὶ ἀποκονθέντος πρόγυματος παραστατικήν.

κρ. Λοιλός ὄμαρτήσαις καὶ κρυπτόμενος παρὰ τοῦ δεσπότου, διὰ τῆς παραστατικῆς ἀγωγῆς παρασταται εἰς ἔξτασιν.

κχ'. Κανένας δε της παραστατικής ἀγωγῆς καὶ ἀπολυθῆς, ὃςτε φον δὲ νεμηθεῖς τὸ πόδημα καὶ κρύπτων αὐτὸν ἐνάγηται, οὐδέ δύναται ἐκεῖνος ἀντιτεθέναι τὴν ἐκ τῆς ποώτης ἀπολύσεως παραγραφήν.

[κδ'.] ⁹⁶⁾ Τῆς παραστατικῆς ἀγωγῆς περὶ συμβολίων κινουμένης, χῶρα τῷ ἐνδίκῳ δρκῷ. ⁹⁷⁾)

κε'. Καὶ κατὰ τοῦ νημομένου κινεῖται, καὶ κατὰ τοῦ δάλῳ πανσαμένου τῆς νομῆς.

κε'. Εἴ τις τὰ διαφέροντά σοι δικαιώματα κατέχει, εἰ μὲν βούλει κινεῖν ἔγκλημα καὶ ἀντοῦ, ἐγγραφόμενος ἀναγκασθῆσθαι συστήσαι τὴν κατηγορίαν. εἰ δὲ μόνην τὴν παραστατικὴν ἀντῶν ἄγωγὴν βούλει κινεῖν, καὶ τούτῳ αἴτησον.

De his vero, quae citra scientiam meam dolo desisti possidere, non ad exhibendum, sed ad dandum eum farti vel doli actione convenior.

XVII. *Ulp.* Qui servum debilitatum vel eluscatum exhibuit, liberatur actione ad exhibendum: neque enim eo facto directa actio impeditur. De damno autem actio [legis Aquiliae] ex confessione in simplum, ex infitiatione autem in duplum competit. L. 17.
D. X. 4.

XVIII. Etiam post solutam pecuniam recte creditor petit instrumenta debiti inania facta, quae ab alio, quam a debitore, detinentur.

XIX. *Paul.* Quod dicitur, actionem ad exhibendum competere cuique, eius intersit, non secundum verba legis intelligendum est, sed secundum mentem eius: neque enim ex eo adversarius me cogere potest, ut instrumenta mea ipsi utilia proferam: neque doctor, ut libros meos exhibeam, ut lectio eorum ipsi prosit. L. 19.
D. eod

XX. *Ulp.* Quum servi deliquerint, ad exhibendum agitur, ut tormentis subiecti conseos suos indicent. *L. 20.* *D. eod.*

XXI. Si maritus ancillam uxoris vendiderit, *L. I.*
filius eius, qui matri heres exittit, si quidem ipsa an- *C. III. 42.*
cilla appareat, vindicare eam potest: si vero occul-
tetur, ad exhibendum agere.

XXII. Servus, qui delictum commisit et a domino celatur, per ad exhibendum actionem producitur ad quaestionem habendam. L. 2. C. eod.

XXIII. Licit quis ad exhibendum actione con- *L. 3.*
ventus et absolutus sit, si rem postea possideat eam- *C. eod.*
que occultet et conveniatur, non potest obiicere ex-
ceptionem a priori absolutione desumptam.

XXIV. Actione ad exhibendum de instrumentis instituta, iuriurando in item locus est. L. 4.
C. eod.

XXV. Instituitur tam adversus possidentem, quam
adversus eum, qui dolo desit possidere. L. 5.
C. eod.

XXVI. Si quis instrumenta ad te pertinentia tenet, si quidem crimen velis adversus eum intendere, edita inscriptione accusationem instituere cogeris. Si vero ad exhibenda tantum ea agere velis, etiam hoc postula.

67. *Theodori*. — — || || || || ||

68. *Theodori*. [summa l. 3]. Qui actione ad exhibendum victus est
(Convolutus decipiens caput)

67. *Theodori.* — — ||||| ||||

68. *Theodori.* [summa l. 3]. Qui actione ad exhibendum victus est (*Complura deciderantur*)

96) Deest in Cod.

97) Expl, fol. 78, 81.

r) Haetenus fol. 78, 81.

L. 7. ιζ. Πᾶς ἔχων εὐχέρειαν τοῦ ἀποκαταστῆσαι τὸ
C. III. 42. ἄλλοτρον καὶ δόλον ἢ ἀμέλειαν ἀμαρτάνων εἰς τὸ
μὴ παραγαγεῖν τὸ πρᾶγμα, καταδικάζεται τῇ ἀπο-
καταστατικῇ ἀγωγῇ, ὃ δὲ χεῖρον γενόμενον τὸ πρᾶγμα
παριστῶν, εἰ καὶ παραστατικὴ οὐκέτε κινεῖται, ἵμ-
φάκτουμ ἀγωγῇ κατέχεται.

L. 8. κή. Εἴ μὲν τὰ πράγματα ἔχοντεν ἵτοι παρέθηκεν
C. eod. ἐκεῖνος, οὗ ἐν ταῖς δεήσεσιν ἐμημόνευσας, ἔξεις κατὰ
τοῦ ἔχοντος τὰ διαφέροντά σοι πράγματα τὴν παρα-
στατικὴν αὐτῶν ἀγωγὴν, ἢ φαινομένων αὐτῶν τὴν
ἐκδικούσαν αὐτά, εἴ μέντοι γέ ὅ τὰ ὕδια παραθέμενος
συνεφάνησεν, ὥστε σοὶ αὐτὰ ἀποδοθῆναι, εἴ μὲν
ἔκληρονόμησας τὸν παραθέμενον, δίγασοι δικαίω
κληρονομίας ταῦτα ἀπαιτεῖν. εἴ δὲ μήτε κατὰ τὸ
πολιτικόν μήτε κατὰ τὸν πρατίτῳ αὐτὸν ἔκληρονό-
μησας, οὐδεμίαν ἀγωγὴν ἔχεις κατ' αὐτοῦ, καθ' οὐ
ἴδενθης, ἀπὸ τῶν τοιούτων συμφώνων.

L. 9. κθ'. Οἱ χρεώστης καταβαλῶν, ὑπερ ἐποφείλει,
C. eod. κινεῖ τὴν ἀποκαταστατικὴν ἀγωγὴν, ἀπαιτῶν καὶ τὸ
χειρόγραφον αὐτῷ ἀναδοθῆναι καὶ τὰ ὅλα δικαιώ-
ματα τὰ ἀνήκοντα τῷ συναλλάγματι.

XXVII. Quicunque rei alienae restituenda facultatem habet et dolum vel culpam committit, quo res non exhibeat, damnatur actione ad exhibendum. Qui vero rem deteriorem factam exhibet, quamvis ad exhibendum non amplius conveniatur, in factum actione tenetur.

XXVIII. Si res tuas commodavit aut depositum is, cuius precibus meministi, adversus eum, qui res ad te pertinentes tenet, actionem ad exhibendum habebis, vel si res appareant, vindicationem. Si tamen is, qui res suas depositum, pactus sit, ut eae tibi restituantur, si quidem ei, qui depositum, heres extitisti, iure hereditario eas petere potes. Si vero nec civili iure nec praetorio ei heres extitisti, nullam actionem adversus eum, contra quem supplicas, ex eiusmodi pactis habes.

XXIX. Debitor, qui solvit, quae debet, ad exhibendum actionem habet, postulans tam chirographum sibi reddi quam reliqua instrumenta ad contractum pertinentia.

TΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ*

BIBAION EKKALEKATON.

BASILICORUM LIBER XVI.

TITULOS A'.

Περὶ χρήσεως καρπῶν.

B. ζ τῶν διγ. τι. α'.

L. 1. α'. PAUL. Χρῆσις καρπῶν ἔστι δίκαιον τοῦ κε-
D. VII. 1. χρῆσθαι πράγμασιν ἄλλοτροίσι καὶ καρπίζεσθαι αὐτά, οὐδενὸς δικαιούμενης τῆς τοῦ πράγματος ἴνοσιάσεως.

L. 2. β'. CELSU. Ἐστι γάρ χρῆσις τῶν καρπῶν δίκαιον
D. eod. ἐν σώματι, οὐτινος φθαιρομένον συμφέρεται.

με[τὸν] τὰς ἐπὶ σωματικῶν πράγματων ἐν ὅμιλοις εἰκότως
καὶ περὶ τῶν ἐπὶ σωματικῶν οὐνομάσιων ἐν ὅμιλοις τοῦ προσώπου τοῦ
διαλαμβάνειν ἐπαγγέλλεται, οἷον ἐπὶ τε οὐσούφρονικοῖς καὶ
ταῖς ἄλλαις δοκείαις. καὶ τέως τὸν περὶ οὐσούφρονικοῖς πασα-
τίθεται λόγον, ἐστι δὲ οὐσούφρονικοῖς δίκαιον τι τοῦ περιχρῆ-
σθαι τοῖς ἄλλοτροίσι πράγματι καὶ τούτων ἀπολαύειν, τῆς
τῶν πράγματων οὐσίας τε καὶ ὑποτάσσεως φυλαττομένης· ἐστι
γάρ οὐσούφρονικοῖς δίκαιον τι ἐν σωματικῷ γνωμιζόμενον^{b)}
πράγματι, τοῦ δὲ σωματικοῦ πράγματος, ἐφ ὃ συντασσεῖται
οὐσούφρονικοῖς, ἀναφορομένον, ἀνάγκη καὶ αὐτὸν ἀπόλυ-
σθαι τὸν οὐσούφρονικοῖς.

ἀγων. συγκατέ τῇ ἐπιγραφῇ^{c)} τούτου οὐσού-
φρονικοῖς βι λχ' τι. β.
τοῦ αὐτοῦ. ὡραῖον πάνυ, διὰ τὰ πόνδες τούμερε μέν-
σουσα

TITULUS I.

De usufructu.

Lib. VII Dig. tit. 1.

I. Paul. Ususfructus est ius alienis rebus utendi et fruendi, salva rei substantia.

II. Celsi. Est enim ususfructus ius in corpore, quo perempto et ipse perimitur.

1. [Steph. index l. 1. 2. D. h. t.] Post vindicationes rerum corporalium merito etiam de vindicationibus rerum incorporalium tractare legislator pollicetur, veluti de vindicatione ususfructus et aliarum servitutum. Namque de usufructu tractatum inchoat. Est autem ususfructus ius quoddam utendi rebus alienis et fruendi iis, salva rerum essentia atque substantia: est enim ususfructus ius quoddam in corpore. Re autem corporali, in qua constituit ususfructus, sublata, etiam ipsum usumfructum interire necesse est.

2. Anon. [ad rubr.] Adde ad rubricam huius tituli lib. XXXIII tit. 2.

3. Eiusdem. [ad l. 2.] Omnino recte propter res, quae pondere numero mensura consistunt,

*). Inc. fol. 74. 69.

a) Inc. fol. 74. 69. Schol. I extat apud Helm. II p. 179.

b) Cod. γνωμιζόμενος. Helm. γνωμιζόμενον πράγματος.

c) Hoc verbum minus certum est.

γ'. [Γαὶ.] Ἡ χρῆσις τῶν καρπῶν πάντων τῶν ἀγριῶν διὰ ληγάτου συνίσταται· καὶ δοκεῖ διδόναι δικληρούνθιμος εἰςάγων εἰς τὸν ἄγρον τὸν ληγατάριον καὶ ἀγερόμενος αὐτὸν κεχοῦσθαι καὶ καρπίζεσθαι.

Συνίσταται καὶ συμφώνοις καὶ ἐπερωτήσεσιν, οὐ μόνον ἐν ὑγροῖς καὶ οἰκήμασιν, ἀλλὰ καὶ δούλοις καὶ ὑποζυγίοις καὶ λοιποῖς ποιέμασι.

Φθείρεται δὲ δήλοις τρόποις καὶ ὑποστρέφει πρὸς τὴν δειπνοτέλειαν. τοῖς αὐτοῖς τρόποις καὶ συνίσταται καὶ φθείρεται ἡ χορηγίς τῶν καυρῶν καὶ ἡ γοητίς μόνη.

δ'. [Παῦλος.] Ἐν πολλοῖς θέμασι μέρος ἐστὶν ἡ χορηγία τῶν καιροπῶν τῆς δεσποτείας.

ιδωμεν ἐντεῦθεν ἐπὶ τίνος πρόγραμματος καὶ τίνι τρόπῳ . . .
[δημαρχίαν ἔστιν οὐσούσφρουκτον συνίστασθαι. συνίσταται τοι-
νυν . . .] οὐσούσφρου-
κτος κυψίως διὸ ληγάτου συνίσταται, ἐνθα τὶς κελεύει τοὺς
κλήρονομοὺς αὐτὸν διδόνει τὴν τοῦ ἀρχοῦ η̄ τοῖδε τοῦ
οἰκημάτος τὸν οὐσούσφρουκτον. διδόναι τὸν οὐσούσφρουκτον
ὁ κλήρονομος [δοκεῖ]⁴⁾, ἐὰν εἰς τὸν ἀρχὸν εἰσαγάγῃ τὸν λε-
γαταριῶν [ἥ]⁵⁾ ἀναστηταὶ αὐτὸν καρπονθάτε | καὶ κεχρῆ-
σθαι τὸν ἀρχὸν, οὐ τὸν οὐσούσφρουκτον αὐτῷ κατέλεπτεν | δια-
θέμενος, καὶ διατήκει δὲ χροῖς εἰς βουληθῆ⁶⁾ τις κυψίως οὐ-
σφρουκτος συνίστασθαι, διγνατει τούτο ποιεῖ δικ [πάτον] τις
καὶ ἐπερωτήσεως. συμφένων γάρ γινομένων, [ῶστε μὲς]⁸⁾
κεχρῆθαι τῷ οὐσούσφρουκτῳ καὶ ἀπολαβεῖν τοὺς ἐτεῦθεν
κινοῦντας, — τοῦ οὐσούσφρουκτον — — — — δίκαιον
συνίσταται οὐσούσφρουκτον ὃ μάρτον ἐπὶ ἀρχῶν καὶ οἰκημά-
των, ἀλλὰ καὶ δῆ καὶ ἐπὶ οἰκετῶν καὶ ἐπὶ ζώων καὶ ἀλόγων
καὶ τῶν λοιπῶν πραγμάτων οἵ — — — — ἀρχοῖστ
— αρογητοι τοινυν .. ἐκτ. μάρτον .. προποιεταρ .. δια ..
τος μη χοικι .. — — — — θεσει καὶ φαιεσοις τρόπους
απόλλων θοθα τὸν οὐσούσφρουκτον καὶ τοὺς τὴν προποιεταριῶν
ἐπιλαμπτοφέφειν. τοὺς δὲ τρόπους, δι' ᾧ πρέπεινθα τέφευται
οὐσούσφρουκτος, προών δὲ λόγος δηλώσει οὐσ. τὴν γάρ πρό-
κειται ἴμμιν περὶ τῶν τρόπων εἰπεῖν, δι' ᾧ συνίσταται ὁ οὐ-
σφρουκτος, καὶ ἐκεῖνο μέρτοι τῶν διμολογονμεγίων¹⁾, οὐτὶς
οὐτούτων τρόποις καὶ συνίσταται καὶ σφρένται ὁ οὐσούσφρουκτος,
τοῖς αὐτοῖς καὶ οὐνοτοῖς απαντάται τι καὶ σφέντηται.

έναγτιοφ. δμοίως περὶ δουλειῶν ἐν τῷ [άδη.] τοῦ
α' τι. τοῦ ή βι.

επί¹⁾ πολλών δὲ οὐσιόφρουούτος μέρος δεσποτείας γρωθεῖται καὶ τοῦτο ἐντεῦθεν δεικνυται τε καὶ διδούται, ὅτι ὁπερὴ η δεσποτεία καὶ ποιῶσα καὶ ἐπὸ οὐμέφαν δίνεται δίδοσθαι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ οὐσιόφρουούτος δύναται καὶ ποιῶσα καὶ ἐπὸ φανερὸς ληφθεῖσα συνίστωθαι. εἴηται καὶ μοι ἐπὶ πολλῶν καὶ οὐκ ἐπὶ πάντων θεμάτων δεσποτείαν μιμεῖθαι οὐσιόφρουούτον, ἐπειδὴ πρόσκαιρος μὲν οὐκ ἔργωται δεσποτεία, οὐσιόφρουούτος δὲ καὶ ἐπὶ φανερῷ συνίσταται ζήσοντ, νις δὲ ἀφομίνος ἐν τῷ λέγει τον παρόντα τι. φησιν, καὶ ὃ μὲν οὐσιόφρουούτος τελευτῶντος τὸν οὐσιόφρουούτοντον ὥστενθαι πεφυκει, οὐκέτι δὲ η προποιειαία. δηλοὶ δὲ τοῦτο καὶ τὸ τῆς προσευξῆσθεως δίαισιον, νις ἔστι μαθεῖν ἐν τῷ λγ̄ διγ̄ τού παρόντος τι. εἰπούσα οὐν δὲ πάντος οὐκ ἐπὶ πάντων θεμάτων, ἀλλ ἐπὶ πολλῶν μέρος εἰπαν δεσποτείας ἐπε τὸν οὐσιόφρουούτον ἦτοι μιμεῖθαι δεσποτείαν.

έγαντιοφ. ὅμοίως βι. λα' διγ. οα'¹). ἐγ δὲ τῷ θ' καὶ
λγ' διγ. τούτου τοῦ τί. οὐκ ἐδέξατο τοὺς οὐσούρφουσκον μέγος
τῆς δεσποτείας, οὐτε ἐν τῷ ... διγ. τοῦ σ' τί. τοῦ
..... ή διγ. τοῦ α' τί. τοῦ μέ βι. μέγος αὐτὸν
ἐδέξατο. ἐγ δὲ τῷ τέλει τοῦ μγ' διγ. τοῦ β' τί. τοῦ μζ' βι.
λέγει τὸν ἔχορτα οὐσούρφουσκον [μη̄ εἶναι δεσπότην. τὸ αὐτὸ
καὶ ἐν ἑτέροις πλείστοις βι. μδ' τί. ιδ' διγ. κε̄
αὐτὸν φησιν, ὅτι ἐὰν προ δίν σου
αυτος]

III. *Gai.* Omnia praediorum ususfructus per *L. 3. pr.*
legatum constituitur: eumque heres dare videtur, si *D. VII. I.*
inducat in fundum legatarium et eum patiatur uti
frui.

Constituitur et pactionibus et stipulationibus, non solum in fundis et aedibus, verum etiam in servis et iumentis caeterisque rebus.

Extinguitur autem certis modis et revertitur ad §. 2. 3. proprietatem. Eisdem modis et constituitur et finitur ususfructus et nudus usus.

IV. *Paul.* In multis casibus ususfructus est pars dominii. L. 4.
D. eod.

4. [Steph. index l. 3.] Videamus iam, in quibus rebus et quibus modis ususfructus constitui possit. Constituitur igitur ususfructus proprie legato constituitur, si quis heredem suum iubeat dare alicui usumfructum illius agri vel illius aedifici. Dare autem usumfructum heres videtur, si legatarium in agrum induxerit vel eum patitiat uti frui agro, cuius usumfructum testator ei reliquit. Et sine testamento si quis relit proprie usumfructum constituere, pacto et stipulatione hoc efficeret potest. Nam si pactum initum sit, ut mihi licaret uti et fructus percipere — — — Constituitur autem ususfructus non solum in fundo et aedibus, verum etiam in servis et iumentis et animalibus et caeteris rebus — — [Ne tamen in universum] inutiles [essent proprietates, semper] abscedente [usufructu], placuit certis modis extingui usumfructum et ad proprietatem reverti. Modos autem, quibus ususfructus fere extinguitur, sequens tractatus tibi indicabit. Nunc enim nobis dicendum est de modis, quibus constituitur ususfructus. Illud autem in confessu est, quibus modis ususfructus constituitur et finitur, iisdem etiam usum constituti et finiri.

5. *Enantioph.* [ad l. 3 pr.] Similiter de servitutibus dig. 20 tit 1 lib. VIII.

6. [Steph. index l. 4.] In multis ususfructus pars dominii esse intelligitur: idque ex eo patet et constat, quod quemadmodum dominium pure vel ex die dari potest, eodem modo etiam ususfructus pure et ex die certa constitui potest. Dixi autem in multis, non in omnibus casibus usumfructum imitari dominium, quia dominium temporale non datur, ususfructus autem etiam ad certum tempus constituitur, ut Africanus ait dig. 37 huius tituli. Et ususfructus quidem defuncto usufructuario extinguitur, non etiam proprietas. Hoc ostendit etiam ius accrescendi, ut discere est dig. 33 huius tituli. Merito igitur Paulus dixit, non in omnibus casibus, sed in multis usumfructum partem dominii esse sive imitari dominium.

7. <i>Enantioph.</i> [ad l. 4.]	Similiter lib. XXXI dig. [76 §. 2] Verum in dig. 9 [§. 4] et dig. 33 [§. 1] huius tituli usumfructum non intellexit partem esse dominii, nec in dig. [25 pr.] tit. [16] lib. [L]
.....	dig. 8 tit. 1 lib. XLV (?) partem eum esse statuit. In fine autem dig. 43 (44 §. 12) tit. 2 lib. XLVII dicit eum, qui usumfructum habeat, non esse dominum. Idem in aliis permultis lib XLIV tit. 14 dig. 27 (?)

d) Deest in Cod.

e) Cod. non habet.

f) Cod. ηβουλήθη.

g) In Cod. videbatur esse μῆ.

h) Sc. ~~sortir~~.

i) Cod. οὐτος.

k) Vide hoc scholium apud *Heimb.* II p. 179.

¹⁾ Numerus corruptus, sed an σ° scribendum sit, haud satis scio. Nam in libro XXXI singulorum digestorum numeri alii fuisse videntur in Graecorum exemplaribus, alii in nostris sunt.

L. 5. οἱ. [Παπιαν.] Ἐκ μέρους ἡ χοῆσις τῶν καρπῶν
D. VII. 1. ἀδιαιρέτως καὶ διηγημένως συνίσταται, καὶ τῷ χρόνῳ φθείρεται, καὶ μειοῦται διὰ τοῦ φαλκιδίου, καὶ τοῦ ἐναγομένου τελευτῶντος ἡ ἀγωγὴ τῆς χοῆσεως τῶν καρπῶν διαιρέται εἰς τὸν κληρονόμουν, καὶ τοῦ ἑνὸς τῶν κοινωνῶν διεκδικοῦντος¹⁾ τὴν ἐκ τῶν κοινοῦ ἄγρου χρεωστονυμένην χοῆσιν τῶν καρπῶν, ἡ ἀποκάστασις πρὸς τὸ μέρος αὐτοῦ γίνεται.

L. 6. pr. οἱ. Αγγατεύεται χοῆσις καρπῶν, καὶ ψιλὴ δεσπο-
D. eod. τείᾳ, καὶ μένει παρὰ τῷ κληρονόμῳ ἡ χοῆσις τῶν καρπῶν.

§. 1. Καὶ ἐν τῷ διαιρετικῷ τῶν τῆς φαμιλίας κληρονομιάν καὶ τῶν ἐπικοίνων πρωγμάτων δικαστηρίῳ συνίσταται, τοῦ δικαστοῦ προσκυροῦντος τῷ ἐνὶ τῇ δεσποτείᾳ, καὶ τῷ ἄλλῳ τὴν χοῆσιν τῶν καρπῶν.

§. 2. Καὶ δι' ἡμῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν ὑπεξοντῶν ἡμῶν κτίσμαθυ χοῆσιν καρπῶν.²⁾

§. 3. Δινατὸν δούλον γραφομένου κληρονόμου, ψιλὴν ληγατεύεσθαι τὴν δεσποτείαν.

L. 7. pr. οἱ. Πᾶς πόρος τῷ τὴν χοῆσιν τῶν καρπῶν ἔχοντι
§. 1. D. eod. ἀνήκει. θετεν αὐτὸς εἰς νομὴν τῆς ἐπὶ μελλούσῃς ζητητας ἀγωγῆς πέμπεται καὶ δεσπόζει τῆς τοῦ γείτονος οἰκίας εἰ μη λάβῃ τὴν ἀσφάλειαν, καὶ οὐκ ἀπόλλει τὴν δεσποτείαν φθειρομένης τῆς χοῆσεως. καὶ οὐ δύναται ὁ δεσπότης ὑψοῦν τὸν οἶκον ἀκοντος αὐτοῦ, οὔτε ἀλλον χοῆσεως ληγατεύθεισης οἰκοδομεῖν ἐν αὐτῇ.

§. 2. Ο τὴν χοῆσιν τῶν καρπῶν ἔχων ἀναρεοῦ τὰ ἀνακέφαμα καὶ τὴν μετρίαν ἀναρέωσιν. εἰ δὲ τινα τὸν οἴκον τῇ παλαιότητι φθαρῷ, οὐδέτερος ἀναντοῦν ἀναγκάζεται. εἰ δὲ ὁ κληρονόμος ἀναρέωσι, κέχρηται ὁ τὴν χοῆσιν ἔχων. ὁ τὴν χοῆσιν ἔχων τῶν καρπῶν, δίδωσι τὰ δημόσια καὶ τὰ δαπανήματα καὶ τὰς ἐκ τῶν πράγματος ἑαδείσας διατροφάς.

..... αὐτὸν οὐδούσιοντος καὶ ἐξ ἀρχῆς
δια συνίστασθαι καὶ ὕσκευτως
διδιασε καὶ ἐξ
..... ἀδιασε καὶ ἐξ
..... καταλειπτώς ἐξ
μερῶν ουσιαφ
..... ενθα τὸν οὐσιούφροντον
τὸν ἀμπελόντος τοῦ κορυνειαν ον
..... [συ]βίσταται σβίσταται δὲ κατὰ τὸν τρόπον τοῦ
ιονούτερδα καὶ καὶ φαιρωδ καὶ μενον μερ
..... τὸν αὐτοῦ πράγματος τὸν οὐσιούφροντον ἡ ἐξ
ἀδια μ ὁ μὴ κεχρημένος τὸ οἰκεῖον ἀπόλλοντι με-
ρος. τίνι δὲ τὸ ἀπολομενον προστιθεται μέρος, μαρθάνεις
ἐν τῷ ἔξης τι. ἐν τοῖς ὑποκειμένοις τῷ τι. διγ. ἀδ
καὶ φ εις τ τι. τελ. αὐτοῦ
πράγματ. δεσπότ
..... || || || || m) || n) || o) || p) || q)
|| r)

[τοῦ] ἐναντιοφ. ἐπὶ δὲ τῶν δουλειῶν ἡ ψῆφος ἵπερος [τὸν ἄγρον λέγεται, καὶ διαπαγματος ἀναγκαῖος καὶ δεδουλευμένως ἔχει τὴν γεγονούχοτονομα, ὡς βι. γ' τι. ε' διγ. λ' ἐν τῷ τιλει. ἀγάρ.] βι. η' τι. ε' διγ. δ'.

κατὰ πολλοὺς [καὶ δικρόδους ὃ οὐσιούφροντος συνίσταται τρόπους, οἷον εἰ] πρωτότυπος οὐσιούφροντέν τινι¹⁾ ἐληγά-
τευσεν. [εὑρίσκεται γαρ ὃ μέν λεγυταίος ἔχων]²⁾

1) Διεκδικεῖν, quod vindicare significat, per ἐξελληνισμὸν perperam positum est pro δεφερεῖν.

m) Initio eius lineae conspiciebantur literae: δονλ.

n) Initio legebam: δο.

o) Initio erat: δέσπαται λέγειν με.

p) Initio videbatur esse: λέων ... οὐ μέντοι.

q) Literae ουσια initio legi poterant.

r) Linea incipiebat: εἵτε τι.

s) Sequentia supplevi ex scholiis, quae habentur apud

V. Papinian. Ususfructus pro parte indivisa et divisa constituitur, et tempore extinguitur, et per Falecidiam minuitur, et reo defuncto actio ususfructus inter heredes dividitur. Et uno ex sociis defendantē usumfructum, qui ex fundo communi debetur, pro parte eius fit restitutio.

VI. Legatur ususfructus, et nuda proprietas, et manet apud heredem ususfructus.

Etiam in iudicio familiae erescundae et communi dividendo constituitur, si iudex alteri proprietatem, alteri usumfructum adiudicet.

Et per nosmet ipsos, et per eos, qui iuri nostro subiecti sunt, acquirimus usumfructum.

Servo herede instituto, nuda proprietas legari potest.

VII. Omnis reditus ad fructuarium pertinet. Unde ipse in possessionem damni infecti causa mittitur et aedes vicini iure dominii possidet si ei non caveatur, nec dominium amittit extincto ususfructu. Nec dominus invito eo aedes altius tollere potest, neque areae ususfructu legato in ea aedificare.

Fructarius sarta tecta habere debet, et modica refectio ad eum pertinet. Si pars tamen aedium vetustate corruerit, neuter reficere cogitur. Sed si heres refecerit, fructarius utitur. Qui usumfructum habet, onera publica praestat et impendia et alimenta ab ea re relicta.

8. [Steph. index l. 5.] usumfructum etiam ab initio || || || constituitur. Amittitur autem non utendo — — qui non utitur, partem suam amittit. Cuinam vero accrescat pars amissa, discessit. sequenti in digestis, quae eo titulo continentur —
— — — — || || || || || || || || || ||
.....

9. Enantioph. [ad l. 5.] In servitutibus autem sententia pro praedio dicitur, et qui sumtus necessario et utiliter fecit, negotiorum gestorum actionem habet, ut lib. III tit. 5 dig. 30 in fine. Lege lib. VIII tit. 5 dig. 4.

10. [Steph. index l. 6.] Pluribus et variis modis ususfructus constituitur: utpote si dominus usumfructum alicui legaverit. Tunc enim legatarius habet (Complura desiderantur.)

2) Expl. fol. 74. 69.

Heimb II p. 180. Ex iisdem etiam quae praecedunt lacunae aliquatenus suppleri possunt.

i) Cod. τις.

ii) Hactenus fol. 74. 69. Quae sequebantur in folio nunc deperdito, maximam partem ex scholiis, quae habet Heimbachii editio II p. 180 sq., restitui possunt.

Καὶ ἀνανεοῖ· ὥσπερ καὶ κεντοῖσι τὰ δένδρα. οὐ κωλύεται ὁ τὴν χρῆσιν ἔχων γεωργῆσαι καὶ ἀνανεώσαι· καὶ οὐ μόνον ἀναγκαῖος, ἀλλὰ καὶ ἐπιτερπῶς, οἶον γούφαι καὶ ψηφῶσαι καὶ τὰ λοιπά. οὔτε πλεονάσαι οὔτε χορήσιμον τι δύναται καταγαγεῖν,

η'. Καν εἰ μέλλοι κάλλιον ἀνανεῦν αὐτό.

θ'. Ἀναγκάζεται ὁ τὴν χρῆσιν ἔχων καὶ γεωργεῖν τὸν ἄγρον· αὐτῷ γὰρ διαφέρει τὰ ἐν αὐτῷ γινόμενα, καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ δυνάμενα λαμβάνεσθαι,

Τυχὸν ἀπὸ μελισσῶν ἡ λιθοτομίαν ἢ λευκογαίον ἢ ψάμμον,

Καν μετὰ τὸ ληγατευθῆναι χρῆσιν τῶν καρπῶν εὑρεθῇ τὰ τοιαῦτα μέταλλα, ἐνθα μέντοι δύον τοῦ ἄγρου, καὶ οὐ μέρον ἡ χρῆσις ἐληγατευθῆ.

Καὶ τῆς³⁾ ἐκ προσχώσεως ἔχει τὴν χρῆσιν, οὐ μὴν τῆς ἐν ποταμῷ τεχθείσης τῆσσον πλησίον τοῦ ἄγρου.

Ἄνγκει αὐτῷ καὶ τὰ ἵξενμένα καὶ⁴⁾ κυνηγούμενα καὶ ἡ ἀλεῖα καὶ ἡ σπερμοθήκη· ὥστε καὶ πιπόνικεν καὶ σπείρειν. ὅφειλε δὲ τὴν σπερμοθήκην ἀνανεῦν, ὡς ἔξοπλισμὸν τοῦ ἄγρου, καὶ ἀποκαθιστᾶν τῷ δεσπότῃ φθειρομένης τῆς χρῆσεως. κέχρηται δὲ τῷ ἔξοπλισμῷ, οὐ μὴν καὶ πιπράσκει.

Ἐὰν ἄγρον ληγατευθῆ χρῆσις καρπῶν, καὶ ἢ τόπος, ἐξ οὗ δεσπότης εἴωθει κάλαμον ἢ ἴτεαν λαμβάνειν εἰς χρῆσιν τοῦ ἄγρου, οὐτινος ἡ χρῆσις τῶν καρπῶν ἐληγατευθῆ, κέχρηται καὶ ὁ τὴν χρῆσιν

τὸ⁵⁾ ἱντρούμεντον, ἔχει τοις ὁσις εἰρηται τοῦ ἱντρούμεντον τὴν χρῆσιν. ἑτεύῃ καὶ ἐνθα οὐσούφρουσκος ἄγρον ληγατεύεται, καὶ ἐτεόρδεστιν ἄγρος, ἐξ οὗ συνηθεῖς ἡ τῷ προποιεταρίῳ πάλοντι τινάς ἡποιούσι καὶ ὑποδθωματα, ἢ ἴτεας ἡ καλαμον λαμβάνειν καὶ εἰς τὸν ἄγρον, οὐ τὸν οὐσούφρουσκον⁶⁾ ἐληγατεύειν, μεταφέρειν, εἰς χρῆσιν τούτου αὐτοῦ τοῦ ἄγρου δύναται ὁ οὐσούφρουσκονάριος τῷ πάλῳ καὶ τῇ ἴτεᾳ καὶ τῷ καλαμῷ κέχρησθαι, οὐ μὴν καὶ πιπράσκειν τῇ ἐξ αὐτῶν, εἰ μὴ ὅπου τοῦ ἴτεωνος αὐτοῦ ἡ τῆς παλαμίας ὑλης, τοντότει τῆς ἔχοντος τοὺς πάλους, η τοῦ καλαμῶν, ὕδωρος οὐσούφρουσκος αὐτῷ ἐληγατευθῆ· τοτε γάρ καὶ πιπράσκειν⁷⁾ δύναται τὰ ἐκ τοῦ ἴτεωνος καὶ τῆς ὑλης καὶ τοῦ καλαμῶν λαμβανόμενα. γούφαι γὰρ καὶ τρεβάσιος, δύνασθαι τὸ οὐσούφρουσκονάριον τῷ τρητικῷ ὑλῃ, ἡς ὁ οὐσούφρουσκος αὐτῷ ἐληγατευθῆ, καὶ τὸν καλαμῶν τέμενον, ὃς ἐτεύει μέντοι ὁ προποιετάριος, εἰ⁸⁾ καὶ μὴ πιπράσκειν αὐτῷ εἰώθει· τοντότειν ἐκεῖνα τέμενα τῷ οὐσούφρουσκονάριοι συγχωρούμεν, ἀπερὸ προποιετάριοις τέμενον εἴωθει, οὐ μὴν αὐτοῖς ἀναγκάσσομεν κέχρησθαι τοῖς τεμούμενοις παθόν καὶ δέσπότης ἐκέχρητο. τιμητική δὲ ὑλη ἐστὶν, ἡτις μετὰ τὸ τρητικόν πάλιν ἐπ τῶν ὕλων ἡ ἐπ τῶν κλαδῶν φυει καὶ αὐθις ἀναδίδωσιν, οὐτω φροτ κακλότερος⁹⁾ ἐν τῷ ν²⁾ τῶν διγ. βι. τι. ιε' διγ. λ'.

ἄνων. σπερμοθήκην νόει τὸν σῖτον ἡ ἐτερον γένημα ἀποκείμενον εἰς χρέιαν. περὶ γάρ τοιούτου σκενούς διδασκομέθα βι. ιθ' τι. α διγ. ιη' .. πο.. πότε μέρος ἐστὶ τοῦ ἄγρου ἱντρούμεντον οὐκ ἐστὶ μέρος τοῦ ἄγρου τοῦ τι. θέ. λ^a) καὶ βι. .. τι. α διγ. μδ' καὶ ἀνάγρ. καὶ διγ. ιε' ἐν τῷ τέλει. [περὶ οὗ] ἐνθηκῶν ἀνάγρ. τοῦ τι. διγ. ιθ'.

.....^{b)} κέχρηται γάρ τῷ ἱντρούμεντῷ, εἰ μὴ ἐργάζεις κωλύθῃ, ὡς διγ. ιε' τι δέ εστὶ ἱντρούμεντον τοῦ ἄγρου, πανθανεῖς βι. λγ' τι. ζ'.

τοῦ αὐτοῦ. εἰρηται π...ν... καὶ ἐπὶ οὐ[σον]... τον τι. η διγ.

3) Malim τῶν.

*⁴⁾ Ine. fol. 88. 85.

v) Cod. ἄγρον.

w) Cod. π... σκάπτειν.

x) Nempe excidit: καὶ πιπράσκειν, εἰ καὶ etc.

y) In Cod. Florentino est Gaius, in aliis Codd. Paulus.

Zachar. Basil. Suppl.

Et reficit: quemadmodum et arbores adserit. Non L. 7. §. 3. prohibitus usufructarius agrum excolere et reficere: D. VII. I. nec solum necessarias, sed etiam voluptuarias refectiones facturus, ut sunt picturae, pavimenta, et cetera. Neque ampliare neque utile quidquam detrahere potest,

VIII. Quamvis melius repositurus sit.

IX. Fructarius agrum colere cogitur: ad eum enim pertinent, quae in eo nascuntur et quae ex eo percipi possunt,

Puta ex apibus vel lapicidinis vel cretifodinis §. 1. 2. vel arena,

Licet post legatum usumfructum eiusmodi metallata inventa fuerint, si tamen totius agri, non partis unususfructus legatus sit.

Etiam alluvionis usumfructum habet: non autem §. 4. insulae in flumine iuxta fundum natae.

Ad eum pertinent etiam aucupia et venationes §. 5. 6. et piscatio et seminariū: ut et vendere et seminare liceat. Debet autem seminariū renovare, quasi instrumentum agri, et domino restituere extincto unusfructu. Utitur autem instrumento, non tamen et vendit.

Si fundi unusfructus legatus sit, et sit locus, §. 7. unde dominus solebat arundinem aut salicem sumere ad usum agri, cuius unusfructus legatus est, his quoque utitur unusfructarius: nec tamen vendit, nisi

11. [Steph. index l. 9 §. 7.] instrumentum, habet, ut dictum est, instrumenti usumfructum. Nam et si fundi unusfructus legatur, et alias fundus est, unde proprietarius solebat palos et pedamenta vel salices vel arundines sumere et in fundum, cuius usumfructum legavit, transferre, ad usum eius fundi unusfructarius palo et salice et arundine uti potest, non autem aliquid eorum vendere, nisi forte salicti ipsius vel silvae palaris, quae palos habet, vel arundineti unusfructus specialiter ei legatus est: tunc enim etiam vendere potest, quae ex salicto et silva et arundineto sumuntur. Nam et Trebatius alicubi scribit, unusfructarium posse silvam caeduam, cuius unusfructus ei legatus est, et arundinetum caedere, sicut paterfamilias caedebat, [et vendere.] licet ea vendere non solebat: hoc est unusfructario illa caedere permittimus, quae proprietarius caedere solebat, non autem cogimus eum his, quae caesa sunt, eodem modo uti, quo dominus iis usus est. Silva autem caeda est, quae succisa ex radicibus aut stirpibus renascitur et rursus crescit. Sic dicit Callistratus lib. I. Digestorum tit. 16 dig. 30.

12. Anon. [ad l. 9 §. 6.] Seminariū intellige frumentum vel plantas quascunque ad necessarios usus repositas. De huiusmodi instrumento edocemur lib. XIX. tit. 1 dig. 18 quando pars fundi sit instrumentum non est pars fundi them. 30 et lib. ... tit. 1 dig. 44 et lege dig. 17 in fine. De entheis autem lege dig. 12.

13. Anon. ad l. 9 §. 6.] Instrumento enim utilitur, nisi specialiter prohibitus sit, ut dig. 15 [§. 6]. Quid autem sit instrumentum fundi, discis lib. XXXIII tit. 7.

14. Eiusdem. [ad l. 9 §. 7.] Dicitur etiam de usu tit. 8 dig. [16].

4) Inc. fol. 88. 85.

z) Cod. η'.

a) Videtur indicari l. 12 §. 30 D. de instructo vel instrum. legato.

b) Nomen auctoris huius scholii deest.

ἔχων τῶν καρπῶν· οὐ μὴν καὶ πιπούσκει, εἰ μὴ τῆς ὑλῆς αὐτῆς ἡ χρῆσις τῶν καρπῶν ἐληγατεύθη· τότε γάρ πιπούσκει, κανὸν δὲ δεσπότης ἐκέχρητο μόνον, οὐ μὴν καὶ ἐπίπρασκεν.

L. 10. *i.* Άπο τῆς κανούμης ὑπορθώματα καὶ κλάδονς
D. VII. I. ἀπὸ τῶν δένδρων λαμβάνει δὲ τὴν χρῆσιν ἔχων. ἀπὸ δὲ τῆς μὴ τοιαύτης ὑλῆς εἰς τὰς ἀμπέλους λαμβάνει· ὥστε μέντοι μὴ ποιῆσαι χειρονα τὸν ἄγρον.

L. 11. *ia'*. [Παῦλ.] Τὰ δὲ μεγάλα δένδρα οὐ δύναται
D. eod. κύψαι.

L. 12. pr. *ib'*. [Οὐλπ.] Αποσπασθέντων τῶν δένδρων ἢ
D. eod. βίᾳ τῶν ἀνέμων πεσόντων, κέχρηται αὐτοῖς δὲ τὴν χρῆσιν ἔχων πρός τὴν ίδιαν χρῆσιν καὶ τὸν ἄγρον. καὶ οὐ κέχρηται τοῖς ἐργασίμοις ὡς κανούμηις, ἐὰν ἔχῃ καίσιμα. τέμνει δὲ πρός ἀνανέωσιν τοῦ ἐποκινού ἐργόσημα, ὥσπερ καὶ ὑσπεστον ἔφει καὶ ψύμμον δρύντει, καὶ ἄλλο τὸ τῷ ἔργῳ ἀναγκαῖον δύναται λαβεῖν.

§. 2. Αύγαται παραχωρεῖν ἐτέων καρπούσεσθαι, καὶ μι-
(\$1. deest.) σθοῦν καὶ πιπόσκειν· δὲ γάρ πωλῶν ἡ μισθῶν νέμε-

—— φαν καὶ παρπιζεσθαι δε [ὅ οὐσον] φρον-
πτούμοις δύναται λαμβάνειν φραμέν οὔτε εἰς χρῆσιν τοῦ ἄγρου
οὔτε εἰς , ὡς εὐ τῷ προλαβόντι διγ. ἔγνως, ἀπὸ δὲ
τῆς μὴ τημητῆς ὑλῆς, εἰ καὶ ταίτης ἔχει τὸν οὐσούφροντον,
ἐκεῖνον μονά λαμβάνειν δύναται τὸ ὑπορθώματα, [πάτερος]^e
ἐστιν αὐτῷ χρειασθή τε καὶ ἀναγκαῖα πρός την τῶν ἀμπέλων
[διορθωσιν], εἰ μὴ ἦν καὶ ἐν τούτῳ χειρονα ποιεῖ τὸν ἄγρον.
εἰ δὲ μεγάλα εἴη δένδρα εὐ τῷ ἄγρῳ, οὐ δύναται πάντα^d
τέμνει οὐδὲ [εἰ] τούτων [ληγα] τενθή αὐτῷ κατὰ τὸν
ομοιον τρόπον ὁ οὐσούφροντος. δένδροι μέντοι ἀποσπασθέντα
ητοι πατα[πεσόντα] πρός εκείνην τ
[πρός]^f ἐπινόθωσιν τῶν οἰκημάτων τοῦ πτήματος δύνασθαι
τὸν οὐσούφροντονάιον εἰ τὸν ληγ. , ἐπτε-
σούση^g), τουτέστι τοῖς ἐξ αὐτῆς τῆς γῆς ξύλοις, μὴ δύνασθαι
αὐτῷ ἀνὴρ οὐσύμων κερδῆσθαι, μονον εἰ [ζηγ αλλα] εὐτέωσθεν
καύσιμα. καὶ ἀποδέχομαι τοῦ λαβεῶντος τὸν κανόμην. εἰ^h
γάρ επιτέφθομεν αὐτῷ ἀπαρτητητος αὐτὶ κανόμην κερδῆ-
σθαι τοῖς καταπεσούντο δένδροις, κανὸν ἐργάσιμα εἴη, συμβῇ δὲ
πάντα τὰ τοῦ ἄγροι δένδρα καταπεσεῖν, ἀλλὰ εἴγε ταντῇ εὐ-
δίσκεται πάτα τὸ δένδρον κεφ[δαίνειν δὲ] οὐσούφροντοναργο-
τὴν μέντοι ὑλὴν] καταπεσούσαν δύναται τεμέν οὐκ
[εἰς]ⁱ κρήσον οἰκείαν ητοι τῶν ίδιων αὐτῷ διαφορος .. δε ἀλ-
λοτε ταντ .. δει πρ .. π .. εφ .. τῆς^j βίλλας ητοι τοῦ
κτήματος, ὥσπερ καὶ γύμνον ἔφειν καὶ ἀμμιον^k δύναται εἰ
καὶ τὸ ἔργον κρειπωδεῖ τῷ δικοδομήματι δύναται λαμβάνειν εἰ
τὸν ἄγρον. ἀνάγν. τὸ μὲν διγ.^l) τὸν παρόντος τι. καὶ τὸ τε-
λευταῖον θέ. τοῦ ιθ' διγ.

ἀνων. περὶ διαφόρων διονάτων ξύλων, καὶ ποῖα μὲν
κανόμηα ποῖα δὲ ἐργάσιμα λέγεται, ἀνάγν. βι. λθ' διγ. γγ';
νδ', γε, καὶ βι. γ' τι. ιε' διγ. λ' Γαϊ, φεξ' ΟΥΡΙΑΝ, φεξ'
πανιον.

τὸν αὐτὸν. ματέρια τὸ φέτον ἔχει, ὥσπερ δηλοῖ τὰ ἐρ-
γάσιμα. τὰ δὲ ὄνοματ. ἀνάγν. τὰ παραγ-
γμαμένα εὐ τῷ ἐ διγ.

οὐ οὐσούφροντονάιοις δύναται τοῖτο μὲν αὐτὸς ἀπολαύειν
δι' αὐτοῦ τοῦ πρόγαματος, οὐ τὸν οὐσούφροντον ἔχει, δύ-
ναται δὲ καὶ ἐτέων παραχωρεῖν, οὐκ αὐτοὶ τὸ δίκαιον τοῦ
οὐσούφροντον, ἀλλὰ τὸ λαμβάνειν τοὺς καρπούς.
καὶ τὸν οὐσούφροντον καὶ πιπόσκειν αὐτὸν ητοι τὴν
ἐπικαρπίων αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς [πι-
πόσκειν δοκεῖ διὰ τὸν τιμίματος κερδῆσθαι τῷ οὐσού-
φροντο, κανὸν αὐτὸς δι... φωνεμηται
... αὐτὸν πρωτοτύπως νέμεσθαι τὸν οὐσούφροντον δοκεῖ, ὡς
δι μαρκατος εὐ τῷ ληγ διγ. φησι. καὶ τὸ τούτου λογισμὸν

c) Vide partem huius scholii apud Heimb. II p. 182.

d) Forte: ταῦτα.

e) Legerim: καταπισόντα φησι λαβεῶν πρός οἰκείαν μέντοι
κερδῆσιν η πρὸς ἐπανόρθ.

f) Forte: ἐκ τοῦ ἄγροῦ λαμβάνειν, τῇ ξύλῃ δὲ τῇ πεσούσῃ.

g) Haec verba rursus habet Heimb. II p. 183.

forte silvae ipsius ususfructus legatus sit: tunc enim vendit, licet dominus uteretur tantum, non etiam venderet.

X. Ex silva, quae in hoc habetur, ut comburatur, pedamenta et ramos ex arboribus sumit ususfructarius. Ex silva autem, quae talis non est, in vites sumit: ita tamen, ut fundum deteriore non faciat.

XI. Paul. Grandes autem arbores caedere non potest.

XII. Ulp. Arboribus evulsis vel vi ventorum deiectis, fructuarius his utitur ad usum suum et agri. Nec materia utitur pro ligno, si habeat lignum ad comburendum. Materiam autem succidit ad refectionem aedium, quemadmodum et calcem coquit et arenam fodit, et aliud quid operi necessarium sumere potest.

Potest alii fruendum concedere, et locare et vendere: nam qui vendit aut locat, possidet: et qui

15. [Steph. index l. 10—12 pr.] — — — — —
usufructarius sumere potest nec ad usum agri nec ut in praecedente dig. didicisti. Verum ex non caedua silva, si etiam huius usumfructum habeat, ea solum pedamenta sumere potest, quae ei utilia sunt et necessaria ad vites sustinendas, nisi forte vel hac re fundum deteriore faciat. Sed si grandes arbores in fundo sint, non potest omnes caedere nec si earum ususfructus ei simili modo legatus sit. Arbores autem evulsas vel deiectas [Labeo dicit, in suum usum vel] ad refectionem aedificii in villa posse usufructuarium [ex fundo sumere, sed materia] hoc est arboribus ex ipsa terra crescentibus non posse eum pro ligno uti, si aliunde ligna habeat. Et accedo sententiae Labeonis. Nam si ei concedamus, ut promiscue pro ligno utatur arboribus deiectis, licet materia sit, et omnes arbores fundi decidere contingat, hac ratione omnes arbores usufructarius lucraretur. Materiam autem, [licet non] deciderit, caedere potest, non quidem in suum usum vel eorum, [quae ad eum pertinent, sed, si opus sit, ad refectionem] villae, sicut et gypsum coquere et arenam fodere vel aliud quid utile aedificio ex fundo sumere potest. Lege dig. 14 huius tit. et §. ultimam dig. 19.

16. Anon. [ad l. 10.] De diversis appellationibus lignorum, et quid lignum quaeve materia dicatur, vi-
dēsis lib. XXXII dig. 53, 54, 55 (55, 56, 57) et lib. I.
tit. 16 dig. 30 Gaii, 167 Ulpiani, 168 Pauli.

17. Eiusdem. [ad l. 12 pr.] Materia textus ha-
bet, quod ligna significat ad aedificandum necessaria vide quae adnotata sunt in dig. 10.

18. [Steph. index l. 12 § 2—5.] Usufructarius tam ipse per se uti frui potest re, cuius usumfructum habet, quam alii concedere potest, non ipsum ius ususfructus, sed fructus percipere usumfructum et vendere eum sive utilitatem eius, et si vendiderit, propter pretium uti videtur usufructu, licet ipse ipse principaliter usumfructum possidere videtur, ut Marcianus dig. 38 dicit: eiusque rationes dig. 39. Lege etiam dig. 40. Sed et si prerecio

h) Ex coniectura addo.

i) Sic legebam in Codice. Fortasse scribendum: διαφ-
ροντων, ἀλλ' εἰ ταύτης δεῖ, πρὸς ἀναρέωσιν τῇς βίλλας κ. τ. λ.

k) Sic Codex.

l) An ια' διγ;

ται· καὶ ὁ δωρούμενος ἢ κατὰ παράκλησιν διδοὺς
νέμεται⁵⁾. κέχορημα, κανὸς ἄλλος πρᾶγμά μον πράτ-
των μισθώσῃ ἢ νεμηθῇ. ἔχω γάρ τὴν κατ' ἐκείνου
ἀγωγήν.

Ἐὰν δοῦλος μου, καθ' οὐχίῳ χρῆσιν, φυγάς
ῶν ἐπερωτήσῃ τὸν ἡλάβη ἐκ πράγματος ἐμοῦ, κατέχω
τὴν χρῆσιν, ὡς διὰ τοῦτο χώμενος αὐτῇ⁶). πολ-
λάκις γάρ καὶ τοῖς παροῦσι μὴ χρώμενος κατέχομεν
τὴν χρῆσιν αὐτῶν· ὡς ἐπὶ τοῦ αἰθεροῦς καὶ τοῦ
ἀνέμου καὶ τοῦ γέροντος, καὶ τοῦ γεωργούμενον παρ'
ἥμιῶν ἀκάρπου ὥρον. εἰ δὲ καὶ μὴ ἐπηρώτησεν δὲ
φυγάς, κατέχομεν τὴν χρῆσιν αὐτοῦ· ὡς καὶ δεοπό-
της τὴν δεσποτείαν. ἔκατέρῳ⁷) δὲ ἀπόλλυται, μεθ'
δὲ τῆς νομῆς αὐτοῦ ἐτερος δράξηται, εἰ μὴ ἄφα καὶ
τότε ἐκ πράγματος τοῦ τὴν χρῆσιν ἔχοντος ἐπερωτή-
σει· τότε γάρ οὐκ ἀπόλλυται η̄ χρῆσις, εἴτε δὲ κλη-
ρονόμος αὐτὸν νέμεται η̄ δὲ τὴν κληρονομίαν ἀγο-
ράνσις η̄ ὅτινι ἐληγατεύθη η̄ δεσποτεία η̄ δὲ ἄρπαξ-
άρκει γάρ τῷ τὴν χρῆσιν ἔχοντι κατέχειν διαθέσει,
καὶ τὸν δοῦλον δινόματι αὐτοῦ τι ποᾶξαι.

Ἐὰν κλέπτης τοὺς καρποὺς πεπειρους ὅντας κόψῃ, ὁ μὲν τὴν δεσποτείαν ἔχων τὴν τοῦ πράγματος

.... αυτο διδα λθ' διγ. ανέγν και τὸ μ' διγ. εἰ δέ και πρωκασίως ήτοι κατὰ παραπληγιν παραχω[ρή] τιν λαβεῖν τοὺς καρπούς η καὶ δωρήσηται των οὐσούφρουκτον ητοι τιγ^η επικαρπίαιν τον οὐσούφρουκτον, καὶ οὐτά οὐδὲν ήτοι κεχρήσθαι τῷ οὐσούφρουκτῷ δοκεῖ, καὶ διὰ τούτο [παρακατέξει] τὸ δίκαιον τοῦ οὐσούφρουκτον. οὐ μόνον δὲ εἰ ἔγώ ο οὐσούφρουκτονάριος μιθωσω τὸν οὐσούφρουκτον, ἀλλ' εἰ καὶ ἄλλος τὶς γεγόντων πράττων ἐμον τοιτο μιθωσή, γράφει πον ζουλιανός, καὶ οὗτος οὐδὲν ήτοι παρακατέχειν με τοῦ οὐσούφρουκτον ήτοι μᾶλιστας οὐσούφρουκτοναριον, καὶ μὴ ἀπόλλινοθαί μοι τῷ νοοντεύδω τοῦ οὐσούφρουκτον. τι δέ, ἐάν — — — — — αντ. ὁσανεὶ κεχρημένος τῷ οὐσούφρουκτῳ παρακατέχειν αὐτὸν τὸν οὐσούφρουκτον ... δοκῶ. καὶ μᾶλλον δέχεται πομπόνος κ. οὐσούφρουκτον. πολλάκις γάρ καὶ εἰ παροῦσι τοῖς οἰκέταις μὴ χρ[ωμεθα], φαμεν καὶ οὐτα αὐτὸν τὸν οὐσούφρουκτον [παρακατέχεσθαι· ως ἐπὶ ἀθε]-ρούντει οἰκέτη η ἔφαντι, οὐτως εἰς οὐδὲν ησανοι · · · · · [οἰκέτη] · · · · εἰν δυναμέω · · μη, φυλάττεται ήμιν δ κατ' αὐτῶν [οὐσούφρουκτον], καὶ ἀγρόν μοτοι · · · · · , ώστε μηδένα τεχθῆ-ναι καρπὸν, καὶ οὗτο οὐδὲν ήτοι παρακατέχει[μεν τὸν οὐσού-φρουκτον,] ώστε οὐχ η φυσική χρήσις χαρακτηρίζει και φυ-λαττει τὸν οὐσούφρουκτον τὸν ἐν φυγῇ τυγχάνοντος οἰκέτου, [άλλα παρακατέχειν] τὸν οἰσούφρουκτον τὸν ἐν φυγῇ τυγχά-νοντος οἰκέτου δοκῶ, δταν ἐπερωτήσῃ τι ἔξ φε μεα η κε · · · · · λάβῃ κατὰ ταδιτίονα. τὸ πλέον φησιν ὁ οὐλπιανός^{ος}, οτι καὶ μηδέν δ ἐν φυγῇ τυγχάνον οἰκέτης ἐπερωτήσῃ, καὶ οὕτως οὐδὲν ήτοι έχειν [δοκῶ] τὸν οὐσούφρουκτον, καὶ οὐκ ἀπόλλινται μοι τῷ νοοντεύδω κατὰ τὸν της φυγῆς οις εἴσηπαι χρόνον, καὶ μὴ κέχρ[ημαι αὐτῷ. καθ' διν γιρ τροπον] μένει ε[πὶ] της τομῆς του προπτειαύοιν, καὶ τιχῇ φυγῶν δ οἰκέ-της, τον αὐτῶν τρόπον και οι οὐσούφρουκτοναριος [τον οἰκέ-την έχειν τον πεφεγύότος οἰκέτου τον οὐσούφρουκτον δοκει]. τούτο δέ φαμεν ἐρ οσον μ. δ .. φ .. · · · · · [οὖσον]-φρουκτον .. · · · · · απόλλινοι τον οὐσούφρουκτον .. ε. τον φυγάδα τις οἰκέτην κατασχῃ και τον .. τούτο αὐτό ἐπιλογίασμένος .. ὅτι εἰ και τα μάλιστα τον φυ-γάδα οἰκέτην κατ[έχει] .. · · · · · τούτο .. , ομως ἐάν έντος τον ἐκ τῶν διατάξεων ἀρισμένον χρόνον, καθ' διν απόλ-λινται δ οι οὐσούφρουκτος, .. · · · · · [ἐπερωτήσῃ] τι ἔξ φε τον οὐσούφρουκτοναριον, προσπορίζειν^η αυτῷ την αγορήν. ότε τοιν και .. · · · · · [προσπορίζεται τω τον οὐσού-φρουκτοναριον την ἔξ φε μεα γενομένην ἐπερωτήσιν, εικότας ἄν

donat vel precario concedit, possidet. Utor, etsi
alius negotium meum gerens locaverit vel possideat:
habeo enim adversus eum actionem.

Si servus, in quo usumfructum habeo, dum in L.12, §.3.4.
fuga est, aliquid stipuletur vel accipiat ex re mea, D. VII. I.
retineo usumfructum, quasi per hoc utar eo: saepe
enim, etiamsi praesentibus non utamur, tamen usum-
fructum eorum retinemus: ut in aegrotante servo et
impubere et sene et in agro sterili a nobis culto.
Sed et si servus fugitivus non stipuletur aliquid,
usumfructum eius retinemus: sicut et proprietarius
dominium. Utrique autem perit, postquam possessio-
nem eius aliis nactus fuerit, nisi forte et tunc ex
re usufructuarii stipuletur: tunc enim ususfructus
non amittitur, sive heres cum possideat sive emtor
hereditatis sive is, cui proprietas legata est, sive
praedo: sufficit enim usufructuario, affectu eum reti-
nere, et servum nomine eius aliquid facere.

**Si fur fructus maturos desueuerit, proprietarius §. 5.
condictionem furtivam habet, usufructuarius autem**

alicui concesserit fructus percipere vel donaverit usumfructum sive utilitatem ususfructus, nihilominus usufructu uti videtur, ideoque ius ususfructus retinet. Neque vero solum si ego usufructarius usumfructum locaverit, sed et si alius negotium meum gerens eum locaverit, scribit Julianus, etiam sic me nihilominus retinere usumfructum sive remanere me usufructuarium, nec usumfructum non utendo amitti. Quid tamen si usus sit usufructu retinere eum usumfructum videor. Et probat Pomponius usumfructum. Saepe enim etiam si praesentibus servis non utamur, etiam sic usumfructum retineri dicimus; veluti aegrotante servo vel infante, cuius servatur nobis eorum ususfructus, et si agrum aremus, [tam sterilem,] ut nullus fructus nascatur, etiam sic nihilominus usumfructum retinemus; proinde non naturalis usus designat et servat usumfructum servi fugitivi, sed retinere usumfructum servi fugitivi videor, si quid ex re mea stipuletur vel per traditionem accipiat. Imo [Julianus] dicit, licet servus fugitivus nihil stipulatus sit, etiam sic nihilominus usumfructum habere videor, neque non utendo eum amitto tempore fugae, ut dictum est, licet eo non utar. Quemadmodum enim in possessione proprietarii manet, etiam si in fuga servus sit, eodem modo usufructarius servi videtur habere usumfructum fugitivi. Hoc autem dicimus, quamdiu usumfructum amittit, si quis servum fugitivum detineat et licet vel maxime servum fugitivum detineat [quis] tamen si intra tempus constitutionibus praeinitum, quo ususfructus amittitur, stipuletor quid ex re usufructuarii, actionem ei acquirit. Quum igitur acquiratur usufructuario stipulatio ex re eius facta, potest aliquis breviter dicere, usufructuarium posse adhuc usumfructum servi retinere, si vel alius eum possideat, si quidem tempore non utendi servus ex re eius aliquid stipulatus sit. Haec dicimus, sive heres a quo mihi ususfructus servi relictus est, sive alius quis emtor hereditatis, sive eis, cui proprietatem testator legavit, servum a me a fugientem detinet: sed et si praedo sive malae fidei

5) Expl. fol. 88, 85. Inc. fol. 208, 203.

6) *Heimb.* αὐτῷ.

7) Cod. *Exáilepos.*

m) Lege: *λογιατρός*. Etiam in sequentibus passim in hoc nomine librarius erravit.

н) Ап: προσπορθει;

ἀπαλτησιν ἔχει, δὲ τὴν χρῆσιν ἔχων τὴν περὶ κλοπῆς εἰς τὸ διπλοῦν ἀγωγήν· οὐ γάρ γίνεται τῶν καρπῶν δεσπότης, εἰ μὴ ὑπ' αὐτοῦ ληφθῶσιν. εἰ δὲ μετὰ ταῦτα δράξηται αὐτῶν, αὐτοῦ γίνονται. ἐν τῷ μεταξὺ οὐν τοῦ τὴν δεσποτείαν ἔχοντός εἰσιν· ὥσπερ καὶ τὸ ληγατεύμενον ὑπὸ αἴρεσιν πρὸ μὲν τῆς ἐκβά-

τις συναγαγὼν εἴποι, δύνασθαι μὲν τὸν οὖσον φρουρούντων αὐτὸν κατέχειν οὐ τοῦ οἰκέτου τὸν οὐσούρφουσκον, καὶ ἔτερος νέμεται^{α)} τούτον^{β)}, μόνον εἰ τὸν^{γ)} ἔξις φέ μέσα κατὰ τὸν τὸν νορούστενδον καιρὸν ἐπηρώτησε τὸ οἰκέτης. ταῦτα δέ φαμεν, εἴτε δὲ τὸ κληρονομοῦ παρὸν οὐ καὶ ἐλεγατεύθη μου τὸν οἰκέτου ὁ οὖσον φρουρούσκον, εἴτε καὶ ἔτερος τις τὴν κληρονομικὴν γοργακῶς, η̄ τὴν προπομπαῖν^{δ)} λεγατεύεις ἔτυχε διεστατόρ, περιεγότα παρὸν ἔμου τὸν οἰκέτην κατέσχεν· εἰ δὲ καὶ πράεδων ήτοι μᾶλλα φίδε νομεύεις τούτον ἐκάπητην, οὐδεμίαν ποιούμαται διαφοράν. ἔνθα γάρ ὅλως ὄντα μου ἐπηρώτησεν δὲ οἰκέτης ὄντα μου τὸν νορούστενδον καιρὸν, δοκῶ τὸν οὖσον φρουρούσκον επιγνωσκειν, καὶ ὡς δοκῶν κερχῆσθαι οὐκ ἀπολλών τοῦτον τῷ νορούστενδον. ἀφεῖ γάρ [εἰς]^{ε)} τὸ κατέχειν τὸν οὖσον φρουρούσκον καὶ ψῆλη τὸν οὖσον φρουρούσκον αὐτὸν διαθέσει κατέχειν βούλόμενον τὸν οὖσον φρουρούσκον, εἰ ἀφο ποιεῖται τὸ οἰκέτης ὄντα μου τὸν οὖσον φρουρούσκον αὐτὸν κατεχομένου εἰ^{γ)} ἐν τούτοις ἄπαιται τὸν ιούλιαν δὲ οὐλπιανὸς ἀποδέχεται. τρακτᾶζει^{δ)} δὲ αὐτὸς οὐλπιανός. μικρὸν δὲ τοι προθεωρών τοῦ θέματος. τῶν ηγημένων έπι^{ε)} γαρπῶν καὶ μητρῶν παρὸν αὐτὸν τὸν οὖσον φρουρούσκοναφοι, ποτεογον τῷ δεσπότῃ τοῦ ἀγροῦ δὲ ἔμου τῷ οὖσον φρουρούσκοναφοι; ποιεῖ δὲ τὴν ζήτησαν τὸ μονοῦ δεσπότη τοῦ φούριθρον δίδοσθαι κονδικτίουν. καὶ τοῦτο ζήτησα φησιν, οὐτὶ ἐπειδὴ οὐ καρποὶ οὐκ ἄλλως γίνονται τὸν οὖσον φρουρούσκοναφοι, εἰ μὲν αὐτὸς τούτους ἀφέλη, εἰ καὶ παρὸν ἔτερον χωρισθῶν τῆς γῆς^{ε)}, τῷ προπομπαῖον μᾶλλον τὸν φούριθρον ὄρμόζειν κονδικτίουν, τῷ δὲ οὖσον φρουρούσκοναφοι τὴν φούριθρον. τὴν γάρ φούριθρον κανέναι πᾶς φιδιάρεις^{γ)} διαφέρει δὲ τῷ οὖσον φρουρούσκοναφοι τὸ μῆτραμενιν τοὺς καρποὺς. ταῦτα μὲν δὲ οὐλπιανά^{δ)}: δὲ μᾶσκελλος ταφάτει μέν, φησι, τὸ τέλος ἐν ηγημένῳ τῶν καρπῶν εἴναι τὴν δεσποτείαν καὶ τὸ^{ε)} ἐλ[πίζε]σθαι τὸν οὖσον φρουρούσκοναφοι γίνεσθαι τούτων δεσπότην. [έαν γάρ] ἵρις ἔτερον τοὺς εἰς τῶν δέρδων ἀφρηθῆσαι, εἰ μετὰ ταῦτα γένηται τούτους ἐπὶ τομῇ δὲ οὖσον φρουρούσκοναφοις, τὸν λόγῳ τοῦτο προθειάν, τοτέστι τὸ λέγειν δίδοσθαι τῷ προπομπαῖον τὸν φούριθρον κονδικτίουν; εἰ μῆτραμενιν τοὺς καρποὺς εἴτε εἴποι, ὥνται γένεται τοῦ προπομπαῖον, μετὰ δὲ τούτου τὸν οὖσον φρουρούσκοναφοι γένεται δραξαμένους τῆς τούτων νομῆς. ἐστὸν οὐν ἀληθὲς τὸ μάτι μὲν τῇ μαρισθεῖται τὸν καρπὸν ὄρμόζειν τῷ προπομπαῖον τὸν φούριθρον κονδικτίουν, εἰ δὲ μήπα τούτους κανήσαντος δὲ οὖσον φρουρούσκοναφοις τὴν τὸν καρπὸν ἐδράξατο κατοχήν, οὐ δύναται λοιπὸν διπομπαῖος τὸν φούριθρον ἔχειν κονδικτίουν.

^{α)} Ξρ. fol. 88. 85. Ινε. fol. 208. 203.
^{β)} Κod. videbatur habere τούτου.
^{γ)} Ηο τὸν abundant, nisi forte in τοι mutandum est.
^{δ)} Verba φαμὲν usque ad τὴν προπομπαῖον, quae suo loco omiserat, librarius in margine adscripsit.
^{ε)} Ex coniectura addo, licet in Cod. nullum appareat vestigium.
^{γ)} Literae i nota indita est, quae fere ως significat.
^{δ)} Forte: δὲ καὶ ἄλλα. Pro οὐλπιανός malim ιούλιανός.
^{ε)} Κod. έστι.
^{γ)} Malim δὲ οὐσονφρ.

furti in duplum actionem: fructum enim dominus non sit, nisi ab eo percepti sint. Si vero postea eos nactus fuerit, eius fiunt. Interim igitur sunt proprietarii: quemadmodum etiam res sub conditione legata ante conditionis quidem eventum heredis est, postea vero legatarii. Pendet igitur et rei condictio

possessor eum nactus sit, nulla differentia est. Nam si plane servus meo nomine aliquid stipulatus sit intra tempus non utendi, usumfructum habere videor, et quem eo uti videar, non amitto eum non utendo. Sufficit enim ad retinendum usumfructum, usufructuarium solo animo usumfructum retinere velle, si quidem servus aliquid nomine usufructuarii faciat in his omnibus Julianum Ulpianus sequitur. Sed et alia tractat Ulpianus: cui themati paucis praefabor. Fructum, qui adhuc pendent nec ab ipso usufructuario percepti sunt, proprietarius non usufructarius dominus esse intelligitur. Hoc cognito vide quid dicat Julianus. Si fur decerpserit vel desecuerit fructus fundi, in quo usumfructum habeo, matus iam et pendentis, cuinam condictione furtiva tenetur, utrum domino fundi an mihi usufructuario? Quæstionis causa est, quod condictio furtiva soli domino datur. Sic igitur quaerens dicit, quoniam fructus non aliter usufructuarii fiant, quam si eos ipse percepit, si vel ab alio separantur a terra, magis proprietario condictionem furtivam competere, usufructuario autem furti actionem. Furti enim agit cuius interest: interest autem usufructuarii fructus non auferri. Et ita quidem [Julianus]: Marcellus autem movet eo, quod interim dominum fructum in pendentis est et spes est, usufructuarium eorum dominum futurum. Nam si ab alio quodam ex arboribus decerpti sunt, si postea usufructuarius eorum possessionem nactus sit, qua ratione hoc procedit, id est, quomodo dici potest condictionem furtivam proprietario dari? Nisi forte quis dicat, fructus interim fieri proprietarii; postea vero usufructuarii fieri, si possessionem eorum nactus sit. Verum igitur est, simul ac fructus ablati fuerint, proprietario condictionem furtivam competere: si vero nondum instituta ab eo actione, usufructarius possessionem fructuum adeptus sit, proprietarius furtivam condictionem amplius non potest habere.

^{19. Cyr. [l. 12 §. 2—5]. Usufructuarius cedit videtur enim ipse frui, si alii preclaro dederit vel donaverit. Et si negotiorum gestor rem possederit vel alii locaverit, ipse videtur uti: habet enim negotiorum gestorum actionem. Sed et si servus, cuius usumfructum habeo, in fuga sit, si nemo eum nactus sit, servatur proprietas et ususfructus, sive quid stipulatus sit ex re mea sive non, sicuti etiam si praesens fuerit nec eo usus sim, puta quia aegrotus esset vel infans vel senex, ad instar sterilis agri. Si tamen quis possessionem eius nactus sit, non amplius cum}

^{x) Videbar mihi legere in Cod. τ... γου. Proinde haec verba τῆς γῆς minus certa sunt.}

^{y) Omnino legendum: ιούλιανός.}

^{z) Sequentia extant apud Heimb. II p. 183, ubi nota in fine complura addi, quae in nostro desunt.}

^{a) Malim διδοῦ.}

^{b) Literarum ductus dubius; primo legebam: εἰ δὲ καὶ τὸν αὐτὸν οὐσονφρ.}

^{c) In Cod. videbatur esse αὐτοῦ.}

^{d) Lege: οὐδὲ ὁ προπομπαῖος.}

σεώς ἔστι τοῦ κληρονόμου, μετὰ ταῦτα δὲ τοῦ ληγατού. ἥρτηται οὖν καὶ ἡ τοῦ πράγματος ἀπαίτησις καὶ ἡ δεσποτεῖα, ὡς ἐπὶ τῆς ὑποβαλλομένης γονῆς καὶ τοῦ παραδιδομένου τῷ εἰς χρῆσιν δοθέντι δούλῳ, ἐνώς ἂν κατεβληθῇ τὸ τίμημα.

ιγ'. Ιδεμ. Ἐπὶ πάσης χρήσεως καρπῶν καλῶς ἐπιζητεῖ πρότερον ἔγγυας λαβεῖν ὁ τὴν δεσποτεῖαν ἔχων περὶ τῆς δεσποτείας καὶ τοῦ καλῶς τὸν τὴν χρῆσιν ἔχοντα κεχορῆσθαι. εἰ δὲ πολλοὶ εἰσὶ οἱ τὴν χρῆσιν χρεωστοῦντες, ἔκαστω ἡ ἀσφάλεια δίδοται.⁸⁾

Περὶ δὲ τῆς παρελθούσης βλάβης ἐνέχεται ὁ τὴν χρῆσιν ἔχων τῷ ἀκονίλιῳ καὶ διὰ τὸ βίᾳ ἢ λάθρῳ γενόμενον δικαιοτηρίῳ καὶ τῇ περὶ κλοπῆς ἀγωγῇ. διὸ μέντοι ἀργεῖ ὁ ἀκονίλιος, χώρα τῇ πραετωρίᾳ. ἔνθα τυχὸν οὐκ ἐγένετο σεῖς ἡ φθαρῆναι τὸ ὑδραγόγυον ἡνέσχετο. τὸ αὐτὸν καὶ περὶ τοῦ χρῆσιν μόνην ἔχοντος.

'Εὰν δύο χρῆσιν καρπῶν ἔχοντες φιλονεικῶσι πρὸς

εἰ μὴ ἐν τῷ μεταξὺ ἐπερωτήσει ὄντοματι μου καὶ ἔχω ψυχὴν νεμομένους^{c)} αὐτὸν, ἀπόλλιται τῷ νονούτενδῳ ὃ οὐσούφρουντος. τα αὐτὸν καὶ^{f)} ὁ προπτετάμιος αὐτὸν νίμηται. κατὰ τοῦ πλέψαντος τοὺς ἐστῶτας καρπὸνς φούστι ἔχω οὐσούφρουντονάριος ὧν τὸν φούστιθον κονδυλίους ὁ προπτετάμιος· οὔτε γὰρ γίνομαι δεσπότος τῶν καρπῶν, ἐπειδὴ ἄλλος αὐτὸν ἔχωρις τῆς γῆς, εἰ μὴ μετὰ ταῦτα γένομαι ἐν τομῇ αὐτῶν. τέος δὲ τοῦ προπτεταρίου ἔστιν. οὐτω καὶ τὸ ὑπὸ αὐτοῖς ληγατευθὲν ἥρτημένης τῆς ἀργέστεος τοῦ κληρονόμου ὃν ἔκβασης δὲ τὸν ληγατισμὸν, καὶ τὰ εἰπὶ οὐσούφρουντοναρίας ἀγέλης θρέμματα αὐτὲς τῶν τελευτῶντων ὑποβαλλόμενα, ποιὸν ἢ ὑποβληθώσαν, ἄλλον εἴτε τοῦ οὐσούφρουντοναρίου εἴτε τοῦ προπτεταρίου ἔστι, καὶ τὸ τραδιτευθὲν τῷ οὐσούφρουντοναρίῳ οἰκέτῃ πρᾶγμα σατιστάκτον γενομένον, ἐώς οὐ γνωσθῇ πόθεν τὸ τίμημα κατεβάλλεται.

ἀντον. περὶ τοῦ διφρονέντον ἀνάγν. διγ. λῃδῃ καὶ μ'; ἀνάγν. καὶ τὸ ξῆ καὶ τὸ δ' διγ. καθ' καὶ βι. ιη τι. σ' διγ. η καὶ βι. ιη τι. γ' διγ. ξῆ.

τοῦ αὐτοῦ. ἀνάγν. διγ. ιζ' καὶ νέ' καὶ τι. ξε'^{e)} διγ. σ' καὶ βι. σ' τι. α' διγ. λῃδῃ καὶ βι. μ' τι. ζ διγ. δ' θέ. σ'.

καὶ οὐκ οὐσούφρουντεῖται ὡς φούστιος, ὅμως ἀρχεται τρέχειν ἡ τῆς τριακονταετηρίδος παραγγαφή.

ἀνάγν. περὶ μισθώσεως βι. ιθ' τι. β' διγ. ξα' θέ. σ'. ἀνάγν. τι. δ' διγ. ιγ' καὶ βι. σ' τι. α' διγ. οη'.

τοῦ αὐτοῦ. περὶ τῆς ὑποβαλλομένης γονῆς ἀνέγν. διγ. ιβ'^{b)} ξῃδ'^{c)} ο' καὶ περὶ τοῦ ἀγορασθέντος τραδιτευομένου δούλου ἀνάγν. διγ. ιε'.

ἔαν πρόγματος τυρος οὐσούφρουντος ληγατευθῆ, δύναται δὲ κληρονόμος ίκανοδούσιαν ἀπαιτεῖν τὸν ληγαταρίον, ὅτι ἀνδρὸς ἀγαθοῦ δοκιμασίαν πέχονται τε καὶ καρποῦται. ἀπαιτεῖται δὲ τὴν τοιαύτην ίκανοδούσιαν δηλαταρίος ὄφρακίριον τοῦ δικαζοντος· ὕστερον γὰρ ὃ οὐσούφρουντονάριος ορείσται κεχρῆσθαι τε καὶ καρποῦθαι, οὐτω καὶ δηλατετάμιος ἀμέμνως εἴται δρεῖται περὶ τῆς προπτεταρίας. ταῦτα δὲ χωρὶς ἔχειν καὶ ἀπαιτεῖσθαι τὴν τοιαύτην ίκανοδούσιαν φροὶ ίονιανὸς οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ ληγατευθέντος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ καθ' οἰονδήποτε τρόπον συνεπότως οὐσούφρουντον. τοσοῦτον δὲ δηλούσθαι κολπ.. ἀπαιτεῖται τὴν τοιαύτην ίκανοδούσιαν, [ώστε οὐ] οὐσούφρουντος ληγατευθέντος οὐ πρότερον [λαγνή]^{d)} δύναται [ἔχειν ὃ ληγαταρίος] καὶ ὀπαιτεῖται τὸν οὐσούφρουντον, εἰ μὴ τὴν εἰσημήνην ίκανοδούσιαν παράσχῃ τῷ κληρονόμῳ. εἰ δὲ πολλοὶ εἰσιν, παρὸ [ῶν] ὀπαιτεῖται δηλατευθεῖς οὐσούφρουντος, ἔκαστω χρὴ την εἰσημήνην ίκανοδούσιαν διδόναι τοὺς οὐσούφρουντονάριον. ηρίσαι δὲ δηλατετάμιος κατὰ τοῦ οὐσούφρουντονάριον τὴν ταῦτης τῆς ίκανοδούσιας κατεῖ ἀγωγήν, περὶ ... τε ἔστιν ...

et dominium, ut in foetu, qui submittitur, et in eo, quod servo fructuario traditum est, donec pretium solvatur.

XIII. *Idem.* In omni usufructu proprietarius L. 13. pr. recte desiderat, prius sibi satis dari de proprietate, D. VII. I. et fructuarium recte usurum fruiturum. Sin plures sint, qui usumfructum debeant, singulis cautio praestatur.

De praeteritis autem damnis usufructuarius lege §. 2. Aquilia tenetur et interdicto quod vi aut clam et (§. 1. deest.) furti actione. Ubi tamen cessat Aquilia, locus est actioni praetoriae: si forte agrum non excoluit aut aquaeductum corrumpi passus est. Idem et de eo valet, qui solum usum habet.

Si duo usufructuarii inter se contendant, vel §. 3.

possidere videor, sicuti nec proprietarius, ideoque nisi interim meo nomine stipuletur egoque animum possidiendi eum habeam, ususfructus non utendo amittitur. Idem obtinet, si vel proprietarius eum possideat. Adversus eum, qui fructus pendentes furto abstulit, ego usufructuarius furti actionem habeo, proprietarius conditionem furtivam: neque enim dominus fructuum fio, si alius eos a terra separaverit, nisi postea possessio nem eorum nactus sim: eatenus autem proprietarii sunt. Similiter quod sub conditione legatum est, pendente conditione heredis, existente legatarii est: et foetus gregis fructuarii, qui in locum demortuorum submittuntur, antequam submittantur, incertum est usufructuarii sint an proprietarii: et res servo fructuario tradita satis facta ab eo, donec constet unde pretium solvatur.

20. *Anon.* [ad l. 12 §. 2]. De eo qui donat vide dig. 38, 39 et 40. Lege etiam dig. 67 et tit. 4 dig. 29 et lib. XVIII tit. 6 dig. 8 et lib. XXIII tit. 3 dig. 66.

21. *Eiusdem.* [ad l. 12 §. 3]. Lege dig. 17 et 55 et tit. 7 dig. 6 et lib. VI tit. 1 dig. 32 et lib. XL tit. 7 dig. 4 them. 6 [§. 5].

22. *[Anon. ad l. 12 §. 4].* Licet non usucapiatur ut pote fugitivus, tamen incipit currere XXX annorum praescritio.

23. *[Anon. ad l. 12 §. 5].* Lege de locatione lib. XIX tit. 2 dig. 61 them. 6 [§. 5]. Lege tit. 4 dig. 13 et lib. VI tit. 1 dig. 78.

24. *Eiusdem.* [ad l. 12 §. 5]. De foetu submittendo legas dig. [62], 68, 69, 70 et de re emta servo tradita legas dig. 25.

25. *[Steph. index l. 13 pr. — §. 3].* Si rei aliqui ususfructus legetur, heres a legatario satisdationem desiderare potest, boni viri arbitratu usurum fruiturum. Exigitur autem a legatario haec satisdatio officio iudicis: sicuti enim usufructuarius debet uti frui, ita etiam proprietarius securus esse debet de proprietate. Haec autem locum habere et exigi eiusmodi satisdationem Iulianus ait non solum si legatus sit, sed etiam si quoconque modo constitutus sit ususfructus. Adeo autem huiusmodi satisdationem, ut usufructu legato non prius factionem legatarius habere possit et petere usumfructum, quam dictam satisdationem heredi praestiterit. Sed si plures sint, a quibus petitur ususfructus legatus, unicuique dictam satisdationem offerre debet usufructuarius. Quum igitur proprietarius ex hac cautione adversus usufructuarium actionem intendit, [in] hac causa [debet] non solum rationem [praeteritorum] ha-

8) Expl. fol. 208. 203. Inc. fol. 126 dūmidiatum, in quo non nisi pauca legi potuerunt.

e) Cod. νεμογένη.

f) Cod. καὶ.

g) Cod. ιζ'.

h) Lege ξβ'.

ἀλλήλους, ἢ δι' ἐπερωτήσεως τυποῦσι πᾶς ὄφειλον κεχρῆσθαι, ἢ τὸ διαιροῦν τὰ κοινὰ δίδοται δικαστήριον.

L. 13. §. 4. Κρείττονα τὴν αἰγεσιν οὐ μὴν χείρονα τῆς δεσπο-
D. VII. I. τείς δύναται ποιεῖν ὃ τὴν χροῖσιν ἔχων· οὐτέ γάρ εἰκόπτει κάρημιν δένδρον, οὐτέ τὰ πρὸς τέφραν ἐκ τῶν ἐπιτερηνῶν τόπων, διὰ τὸ ποιῆσαι πρόσοδον.

§. 5. Αἴναται δὲ ονυματῶν ἐν τῷ ἀγρῷ παντοῖα μέταλλα, μὴ βλάπτων τὸν ἀγρὸν· εἰ μὴ ἡρα μετῶν ἐστὶ τῆς βλάβης ἡ περιποιούμενη πρόσοδος.

§. 6. Καὶ τοῦτο, ὅτε μὴ ὁ ἄρρεν τοῦ ἀγροῦ διὰ τοῦ γηραιέντον φθείρεται, ἢ μεγάλην καὶ τὸν τὴν δεσποτείαν ἔχοντα ὑπερβαίνουσαν δαπάνην ἐπιζητεῖ ἡ πρόσοδος. οὐτέ οἰκοδομεῖν ἐν τῷ ἀγρῷ, εἰ μὴ κατὰ τὸ ἀναγκαῖον πρᾶξις ὑποδοχὴν τῶν καρπῶν.

τοιαύτης ὑποθέσεως ὁ . δονν . μενονⁱ) μὴ μόνον περὶ τῶν αιγανινῶν^k) . . . [ποιεῖσθαι τὴν σύνησιν, ἀλλὰ γάρ δὴ καὶ περὶ τῶν μελλόντων διαγνώσκειν, πῶς δεῖ κεχρῆσθαι τε καὶ ἀπολαβεῖν^l). περὶ τῶν παρεληλυθότων καὶ τῶν μελλόντων^m] τῆς ἔξιτονάτου κινούμενης καλῶς ἀντέτασιν ὃ διαγνώμων. δύναται δὲ ὃ προποιετάσιος ἐπὶ τοῖς ἥδη γεγενημένοις καὶ ἔτεσις κεχρῆσθαι [ἔγγραφες καὶ] κινέν τοῦτο μέν [ἀκούειν, τούτῳ δὲ QUOD VI AUT CLAM] ὑπέδικτονⁿ καὶ τὸν οὐσιονδρουκτονάριον γὰρ κατέχεσθαι ταύτης ταῖς ἀγρογραφῖαις οὐ μὴν [καὶ τῇ φοίτῃ] ὕσπειρος καὶ πάντα ἔτεσον, οὐτις ἐν τῷ πρώτῳ τοιούτῳ τῷ] ἐπὶ ημέρην^o καὶ οὐτις . . . ητος. ἐφοτηθεὶς δὲ οὐκιναός, εἰς τὸ δὲ ὃ προέτασ· τὴν ἴμφατον· . . . π. τέ ἀρμότεις αὐτῷ ἀκούειν, ἀπεικόνιστο λέγων, ἐπειδὴ εἰσὶ θέματα, ἐνθα ἀργεῖ^p) ὃ ἀκούειν διὰ τοῦτο δίδοσθαι παρὰ τοῦ πράταρος [ἴνα^q] κατὰ δοκιμασίαν αὐτὸν κέργηται καὶ καρπούνται δὲ οὐσιονδρουκτονάριος, δὲ γάρ τὸν ἀγρὸν^r μὴ γείζειν ητοι ἀργοτάντων, καὶ διὰ τας ἀμπελῶνες μὴ γρ. . . . ητοι κοποῖς . . . τε καὶ καταμ . . . σχεσθαι, ὥσαντως δὲ καὶ διατεχομένος τὸν τοῦ ὑδατος ἐκλευσμὸν ητοι τὸ ὑδαγαγήτον διαφείρεσθαι τ Θαῖρων οὐτ . . . η κατέχεται τῷ ἀκούειν, καὶ ἐκότως ὃ πράταρος τὴν ἀρβιτραρίαν^s) δίδοσε. ταῦτο δὲ φαμεν καὶ ἐπὶ τοῦ μόνον ἔχοντος τοῦ οὐσον. εἰ δὲ μεταξὺ δύο οὐσιονδρουκτονάριον διλογεία τις εἴη, γράφει πον οὐκιναός, δικιαστας εἶναι, φασεν κομμοῦν διβιδούνδο δικαστηρίου δίδοσθαι μεταξὺ αὐτῶν. εἴηται δὲ^t οὐτίλιον, ἐπειδὴ τὸ δίδεστον κομμοῦν διβιδούνδο δικαστηρίου περὶ τὴν χορήν φιλονεικῶντων οὐτίλιον κομμοῦν διβιδούνδο δικαστηρίου, καὶ διαμετεῖται μεταξὺ αὐτῶν εἰς κλίματα δὲ ἀγρὸς η δὲ ἐπερωτήσεως ἀλλήλους μαρταλίζονται, καθ' οὐ καὶ τροπον αὐτον καρπούνθαι τὸν οὐσιονδρουκτον, οὐτις τυχον ἐναντον^u) καρπάνται, καητον δηλοντι τοῦ πράταρος οὐτος, οὐς δὲ οὐλπιανός ἐν τῷ ζ. διγ. τοῦ κομμοῦν διβιδούνδο τι. φησιν.

καὶ το. δὲ προποιετάριος ἀπαιτεῖ τὴν περὶ καλῆς^v), κοήτεως ἐνανδούσιαν τὸν οὐσιονδρουκτονάριον, την εἰ μὴ δῶ, οὐτε κανέν δύναται [καὶ] ἀπαιτεῖν δὲ οὐσιονδρουκτονάριος. εἰ δέ πολλοὶ εἰσεν οἱ προποιετάριοι, πάντες μ[αρβ]άνουσιν ιπαν. καὶ ποπεῖται καὶ περὶ τοῦ παρελθόντος καὶ περὶ τοῦ μελλόντος χ[ρόνου]. περὶ δὲ τῶν παρελθόντων καὶ ακούειν κατέχονται καὶ [ὑπερεδίκτων καὶ φοίτῃ], οὐς καὶ [πᾶς ἐτερος] εἰς ἀλλότριον οὐμ[αρτάνων]. δημ . . . καὶ ἴμφατ[ουμ] ὡν

stipulatione definiunt, qualiter fruendum sit, vel communis dividendo iudicium datur.

Meliorem conditionem proprietatis nec vero deteriorem facere potest usufructarius: neque enim excedit arborem frugiferam, neque quae voluptati sunt ex locis amoenis, reditus augendi causa.

Potest autem omnis generis metalla in fundo instituere, si fundo non noceat: nisi forte reditus inde percepti maiores sint, quam damnum:

Et hoc, si non coelum agri per id, quod instituitur, corrumpitur, aut sumptum magnum viresque proprietarii superantem reditus desiderat. Neque aedificare in fundo potest, nisi quod ad fructus suscipiendos necessarium sit.

bere, sed etiam de futuris arbitrari quemadmodum uti frui debeat. Sive de praeteritis sive de futuris ex stipulatu agatur, recte arbiter diuidicat. Potest autem proprietarius de praeteritis aliis quoque remedii uti et vel legis Aquiliae actionem intendere vel quod vi aut clam interdictum: nam etiam usufructuarium his actionibus teneri, nec non [furti, certum est], sicuti quenlibet alium, qui tale quid in ea re commiserit Consultus Julianus, cur tandem Praetor in factum actionem competit ei legis Aquiliae actio, respondit, quia dantur casus, in quibus cessat legis Aquiliae actio, ideo datur a Praetore [iudex], ut eius arbitratu usufructuarios utatur. Qui enim agrum non proscindit sive arat, et qui vites non [subserit] sive , et qui aquae ductum corrumpi patitur [non] tenetur lege Aquilia, et proinde Praetor arbitrariam actionem dedit. Eadem dicimus de eo, qui solum usum habet. Si inter duos usufructuarios controversia sit, Julianus scribit, aequissimum esse, quasi communis dividendo iudicium inter eos dari. Dicit autem utile, quia directum communis dividendo iudicium super corporalibus rebus exerceri solet, quarum domini sunt qui divisionem desiderant. Datur igitur inter usufructuarios de usufructu litigantes utile communis dividendo iudicium, et aut per regiones inter eos fundus dividitur aut stipulatione inter se carent, qualiter fruantur usufructu, puta ut alternis annis fruantur, scilicet si res mobilis sit, ut Ulpianus dig. 7 [§. 10] tit. *communi dividendo* dicit.

26. Cyr. [l. 13 pr. §. 1. 2]. Proprietarius exigit satisfactionem ab usufructuario, rite eum usurum fruitur, quam si usufructuario non praestiterit, ne agere quidem potest nec petere. Si plures sint proprietarii, omnibus satisdatur. Et ratio habetur tam praeteriti quam futuri temporis. De praeteritis etiam lege Aquilia tenentur et [quod vi aut clam] interdicto et furti, sicuti quilibet alias qui in aliena re quid committit.

(*Nonnulla desiderantur.*)

i) Legerim: κροώμενος.

k) Literarum ductus utique incerti sunt. Forte: παριη-
λυθίτων vel ἥδη γεγενημένων.

l) Malim ἀπολαύτιν.

m) Haec verba διαγνώσκειν — μελλόντων suo loco omissa in margine librarius adiecit. Nempe a μελλόντων ad μελλόν-
των in scribendo aberraverat.

n) Haec verba non satis certa sunt.

o) Non ίνα, sed εἶναι in Cod. conspicere mihi videbar.

p) In Cod. oculis sese obtulerunt ductus hi: ἐνθεπρ—
i. e. ἐνθεπρα—. Ex quibus ἀρβιτραρία facile efficiunt;

reputes enim, me forte in legendo et librarium in scribendo hallucinatum esse.

q) Expl. fol. 208. 203. Inc. fol. 126, cuius nonnisi pars dimidia superest.

r) Malim δίδοται.

s) Lege: κατ' ἐμαντόν.

t) Cod. καίνον.

u) Scilicet lineae breviores circiter 16, quas non potui eruere, desunt, et praeterea si qua scholia in parte inferiori huius paginae, cuius iacturam fecimus, olim legebantur. Quamquam, si recte vidi, in hac parte vix quicquam in margine erat positum.